

RESSONS D'OCCITÀNIA

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc n° 11 Juny 2009

Casal Català

Tolosa de Llenguadoc

SUMARI

P. 1

Editorial.

P. 2 i P. 3

Entrevista a Víctor Torres.

P. 4 i P. 5

La granota i l'ecologista.

P. 6 i P. 7

Història oficial i realitat històrica.

P. 8 i P. 9

Miravet, castell templer.

P. 10 i P. 11

Tempesta.

P. 12

Fabricació d'agulles d'estendre.

P. 13

El racó del conte.

P. 14 i P. 15

Notícies del Casal.

P. 16

El F. C. Barcelona campió.

Editorial

Fer per ser

Si l'any 2008 va acabar al Casal amb la presentació de l'edició bilingüe català-francès d'una antologia del poeta lleidatà Màrius Torres, acte del qual ens fem un ampli ressò en aquest número del nostre butlletí, vam encetar aquest any 2009, enmig de la continuïtat de les nostres activitats regulars, amb una documentada conferència, al mes de gener, sobre el dret civil català a càrrec de Joan Pau Correa, advocat a Catalunya. Al febrer tingué lloc la nostra assemblea general que reconduí la Junta actual i a la fi del mes una interessant conferència de l'escriptora Maria Carme Roca sobre «Les dones de Jaume I» en el marc del 8è centenari del rei conqueridor. El primer dissabte de març, com ja és tradicional, el Casal organitzà, simultàniament amb l'Ajuntament de Perpinyà, el dictat de català: enguany 15 dels nostres socis participaren en la prova i dos d'entre ells han estat premiats. Enhorabona als premiats i a tots els participants! Uns dies abans, la nostra entitat es va associar a l'Institut Ramon Llull per acollir a Tolosa, a la universitat, l'escriptor Joan Casas que feu una conferència, seguida d'un debat amb els estudiants i els nostres socis presents, sobre la seva obra dramàtica «L'últim dia de la creació», text paradigmàtic del teatre català contemporani, que ocupa un lloc eminent en el panorama teatral internacional. La cançó clogué el mes de març amb el recital del jove cantant valencià Pau Alabajos que, acompanyat per Laura Navarro al violí, ens oferí una mostra del seu repertori d'autor-compositor, ressò actual de la tradició dels cantautors valencians compromesos amb el país.

L'abril ens dugué una nova edició de la nostra celebració de la diada de Sant Jordi a la sala «L'ostal» d'Escalquens amb una forta participació ja que ens aplegarem més de 100 persones al voltant d'un pa amb tomàquet amenitzat amb jocs culturals i danses dels Països Catalans i fou durant el sopar que es lliurà el primer premi de narració Sant Jordi del Casal Català, creat enguany per estimular les vel·leïtats literàries dels nostres socis. Aquest número de Ressons inclou els dos treballs que el jurat distingí amb els dos primers premis. El Casal també s'associà a la campanya de promoció turística organitzada per «Catalunya Turisme» de caire festiu i cultural als carrers de Tolosa entre Sant Jordi i la fi del mes de maig. Quan escrivim aquestes ratlles encara no s'ha esdevingut el «Fòrum de les llengües», aquest any el 31 de maig, en què, com sempre, des de la cèntrica plaça del Capitoli i durant tot el dia, els socis que en tenen cura faran conèixer als vianants, badocs i passavolants, amb mini-curs de llengua inclòs i distribució de documentació adient, els trets que més defineixen la nostra nació. En fi el mes de juny es desenvoluparà la cinquanta-vuitena edició del nostre Aplec de la Sardana amb les cobles els Casanoves de Catalunya-Nord i Els Rossinyolets del Principat.

En aquest número de «Ressons d'Occitània» trobareu contribucions i gèneres diversos: entrevista, relats de ficció, evocacions històriques, cròniques de fets viscuts, actualitat esportiva... Tant de bo la seva varietat us faci uns instants de companyia.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Afers Exteriors i Cooperació

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc

7 rue des Novars - 31300 Toulouse Telèfon: 05.61.59.61.02 - Fax: 05.62.48.59.71

web: <http://casaltsa.org> - E-mail: casal@c-oc.org **Director:** Pere Gamisans **Consell de redacció:** Llúcia Saura, Pere Gamisans, Joan Parera **Logística:** Bernat Casas **Col·laboradors:** Carme Badia, Mireia Baeta, Maria Arderiu, Miquel Camprubí, Robert Roualdès, Dionís Ayats, Salvador Beltran, Pere Arnaus.

Assessorament Lingüístic: Maria Gamisans **Impressió:** Espace Repro Toulouse.

Victor Torres viu a Lleida, "la ciutat més maca del món", amb la seva dona i la seva filla.

Entrevista a *Victor Torres,* polític i germà del poeta Màrius Torres "Jo ara aprofito la meua dialèctica per defensar el Màrius"

Victor Torres Pereña (Lleida, 1915) és la memòria viva de la història de Catalunya d'aquest últim segle. Milita a ERC des de la seva fundació, es llicencia en Dret, lluita a la guerra en la columna Macià-Companys, viu l'exili a Montpeller i col·labora amb els presidents Josep Irla i Josep Tarradellas. Elegit diputat al Parlament de Catalunya el 1980 i el 1984, i designat senador a Madrid el 1980 i el 1982, rep la Creu de Sant Jordi el 2000. Retirat de la política,

Fem l'entrevista en companyia de Marta Giné, catedràtica de la Universitat de Lleida, on ensenya literatura francesa. Ella i Norberto Gimelfarb han traduït per primer cop al francès una antologia de Màrius Torres, *La dernière rose* (L'Harmattan, 2008).

Quin record teniu del vostre germà?

Victor: Era el germà gran. Ens dúiem cinc anys, però hi havia més de cinc anys de diferència, perquè ell era molt madur. Ja no el recordo com un jove, sinó com un company assenyat, tranquil; jo sempre vaig ser més bellugadís. Sempre l'he mirat, no amb recel o allunyament, sinó amb respecte. Era més que un germà. A més, l'havies d'admirar per força, perquè tot el que feia ho feia bé i ho comprenia tot amb facilitat i escrivia meravellosament als diaris ja de ben jove.

Extraordinari en tots els sentits!

Victor: També tocava el piano. Amb ell hi podies parlar de tot: de música,

literatura, arquitectura, religió... El problema de la religió és que el nostre pare i el nostre avi patern creien en la metapsíquica, el que vulgarment es coneix per espiritisme.

El Màrius hi creia?

Victor: Ni ell ni jo hi vam combregar, malgrat que tots dos teníem una gran admiració pel meu pare, Humbert Torres. Era un home extraordinari: una bellíssima persona, un polític de primeríssima categoria (va ser diputat al Parlament, diputat a Madrid), un dels grans metges de Lleida, fundador del Centre Republicà de Lleida... Tenia una gran espiritualitat, i ens en vam adonar quan es va morir la nostra mare, que es va morir molt jove, a 38 anys.

Com va reaccionar?

Victor: Va quedar enfonsat, però va ser ell, el principal afectat, qui ens va animar. Aquell mateix dia ens va reunir als tres fills i ens va dir: "Heu de pensar que això de la mort no és més que un trànsit cap a una altra vida. La mama viu en un altre món i és feliç, i aquí l'hem de recordar però res de tristesa". I al cap d'una setmana estàvem sopant els germans, els padrins i la tia Conxita, encara tots vestits de dol, i ell va dir: "S'ha acabat la tristesa: tots al cine!". I ens va portar al Granados, on teníem una llotja abonada. Va ser un escàndol, perquè llavors Lleida era un país de beats.

El Màrius tenia una gran espiritualitat.

Victor: I tant! I jo també. Jo tinc un veritable culte pels meus avantpassats, i el meu pare i el Màrius també el tenien. Encara avui quan haig de fer una intervenció complicada o algun familiar no està bé de salut demano ajuda a la tia Conxita, als pares, al Màrius, a la meua germana Núria...

Marta: Els avantpassats viuen dintre teu. És una idea clau de la poesia de Màrius Torres, també.

Victor: Si jo anava a escoltar un capellà i em fes una prèdica em seria completament indiferent. En canvi si llegeixo aquesta poesia de la meua mare, "Presència", per mi això és com la Bíblia, llegint-ho em dóna molta força. Igual com quan recordo els parlaments del meu pare i la seva conducta i la conducta dels avis: a mi això em carrega les bateries espirituals.

El Màrius es fa metge per influència del pare?

Victor: El meu avi patern, el padrí Mariano, era un metge extraordinari, i el meu pare també va ser metge. El Màrius va néixer en un ambient excel·lent de metges i es va veure inclinat a ser metge sense que ningú l'hi obligués. Jo en canvi quan em van preguntar què triaria, lletres o ciències, vaig dir lletres. Quan ho va saber el pare, "mare de déu, què has fet, desgraciat?", perquè volien que jo també fos metge i que amb el Màrius féssim una clínica a Lleida.

Vaja!

Victor: Jo hagués sigut un metge pèssim que hauria matat els pacients. A mi m'encanta fer política, discursos, mítings. Jo sóc Pereña i el Màrius era Torres, vet-ho aquí! El meu pare ho va comprendre i no va insistir. A mi el Dret m'encantava i sempre he tingut la vocació de la política. A 15 anys ja vaig sortir el 6 d'octubre amb una pistola al carrer i a la guerra vaig deixar la família i me'n vaig anar a tirar trets al front d'Aragó. En canvi el Màrius no: ell era un intel·lectual pur.

A casa éreu conscients de la seva vocació literària?

Victor: No! Ell se n'amagava. Quan començava a fer de metge feia poemes d'amagat. Un dia una cosina li va trobar

Victor Torres i Marta Giné al Casal Català, al desembre, fullejant el llibre d'or del Casal.

un poema en un calaix i ell es va posar vermell com si li haguessin descobert un secret. Però després ja es va anar “descarant” i entre visita i visita tocava el piano, escrivia quatre rimes, però sense posar-hi importància.

Marta: No tenia la pretensió de dedicar-s’hi professionalment. Deia que era un metge que feia poesia. La seva modèstia era extraordinària.

Victor: Jo tinc la teoria que el corpus poètic del Màrius el devem al bacil de Koch. Si el Màrius no hagués passat el trauma de saber que estava condemnat, perquè era metge i sabia que el bacil de Koch no perdonava i que una pulmonia amb expectoracions de sang era fatal, no hauria escrit el que va escriure. Podia viure un any, dos, tres...

En va viure set: li declararen la malaltia el 1935 i mor el 1942.

Victor: Perquè va estar cuidat amb totes les atencions imaginables. Tant la propietària del sanatori, la Maria Planas, que es va portar com un àngel, com el doctor Saló, que era el director tècnic, van fer el possible i l'impossible per salvar-lo. I trobant-se en aquesta situació de condemnat es va accentuar la seva espiritualitat. A la mort li diu “dolç àngel”, la tuteja...

Marta: Val a dir que la Medicina és una ciència humanista. Hi ha molts metges que són escriptors.

Victor: Però un altre en la seva situació potser s’hauria posat en mans dels capellans, a resar el rosari cada dia i a menjar hòsties consagrades i a buscar en la religió un refugi que no podia trobar enlloc més. El Màrius es va buscar una religió pròpia, i va fer aquestes poesies, que a ell el consolaven, l’animaven. Si no hagués caigut malalt segur que no haurien agafat el dramatisme que tenen.

Marta: Exactament: en Màrius tenia un vessant irònic molt interessant però que va anar deixant a mesura que avançava el temps i la malaltia. Són poesies d’una gran maduresa i profunditat, que no semblen escrites per una persona jove.

Va morir a 32 anys!

Victor: Algunes poesies són més lleugeres, però totes tenen un sentit de transcendència. Per exemple, al poema “Els núvols” acaba dient: “per quin caprici els déus fan i desfan per sempre meravelles tan breus...” Això només està a l’abast d’una persona superdotada, amb una vida interior riquíssima.

Qui hauria estat Màrius Torres si hagués tingut salut?

Victor: Hauria fet la carrera de metge. Ell, acabada la carrera, es va incorporar de seguida al costat del meu pare. Però al cap de dos anys els malalts ja preferien el Màrius al pare! Com que el meu pare anava molt a Madrid i a Barcelona perquè era diputat, el Màrius tenia la responsabilitat de la clínica. I els malalts es van acostumar al Màrius i es consideraven més ben cuidats per ell que pel pare. O sigui que el pervindre com a metge se li obria de bat a bat, i hauria sigut un gran metge de Lleida. Però no hauria pensat a fer versos. Hauria pensat a curar malalts, a guanyar diners, a casar-se, a tenir fills i ja està. En canvi amb la malaltia, pobre, va haver de reaccionar fent versos per sobreviure!

Marta: Donant un sentit a la seva vida fent poesia. Amb el temps, els seus companys de sanatori i el mateix Joan Sales li diuen que allò és bo per publicar-ho i ell comença a pensar a deixar uns poemes perquè els publiquin. A Joan Sales li deu molt: quasi es pot dir que el va descobrir, el va animar i el va orientar. El primer recull es va publicar a Mèxic el 1947 gràcies a Francesc Cambó.

Victor, ja per acabar, us vull dir que dóna gust sentir-vos parlar de la poesia del vostre germà amb tant entusiasme.

Victor: Doncs ha vingut molt tard! Jo he sigut una bèstia política i per mi això dels versos era perdre el temps. La poesia del Màrius la vaig descobrir quan es va morir la meua germana Núria i em vaig haver de fer càrrec del llegat del Màrius. Vaig prendre el determini d’emportar-me’l a Lleida i vaig veure que tothom s’ho disputava com un tresor (l’alcalde, el president de la Diputació, etc.), i em vaig dir: “A veure què és això del Màrius que tothom vol!”

I la vostra vida va fer un tomb.

Victor: Sí, perquè fins fa deu anys es

pot dir que no l’havia llegit. Però ara en sóc un fanàtic. L’esclat de la seva poesia va coincidir amb el deixar la política i tenir més lleure. Actualment disfruto molt més amb el Màrius que amb la política! Ha sigut una descoberta fantàstica. Per mi és un tresor. Jo ara aprofito la meua dialèctica no per defensar una llista electoral sinó per defensar el Màrius!

Carme Badia i Puig

Marta Giné, traductora de la primera antologia de Màrius Torres al francès.

“La dernière rose” és la primera antologia de Màrius Torres traduïda al francès.

Com neix la iniciativa?

Marta: El volia regalar a un amic francès i per sorpresa meua em vaig adonar que no estava traduït al francès. En antologies sí, però un llibre de poesies seves soles no existia, ni en francès ni en cap altra llengua a part del castellà. A mi traduir m’agrada. Ara, traduir a una llengua que no és la teua és més rauxa que seny, i per això ho vaig fer amb un company francòfon. El llibre va ser el fruit d’una passió per Màrius Torres.

Victor: I no és fàcil traduir-lo!

Marta: Sembla fàcil, transparent, com tota gran poesia. Té el mèrit que no et dóna una impressió de paraula gastada. És com si fos ell el primer a fer-la servir, i traduir això és molt difícil. El que em sap greu és que la música que té Màrius Torres, perquè el llegeixes i sembla música, no ens ha sortit tan reeixida en francès com en l’original.

La granota i l'ecologista

En Jaume Pinyol té 35 anys. És una mica obès i té una cara ampla i plena de grans. Les ulleres de sol que porta tothora li amaguen uns ulls de mirada fugissera i la seva boca sempre dibuixa un mig somriure d'enganyosa suficiència. La seva pell és fosca, com la de les persones que s'estan molt de temps a la intempèrie. Porta els cabells greixosos recollits en una cua de cavall que fa sortir pel forat del darrera d'una gorra de beisbol descolorida. Exhibeix una barba mal cuidada que comença a grisejar. Tot ell bruteja una mica.

Pel que fa a la vestimenta, sempre va disfressat amb aquests uniformes de camuflatge. L'hivern es defensa del fred amb un anorac una mica llardós. Tant a l'hivern com a l'estiu calça unes xiruques molt treballades.

No sabem com s'ho munta però sempre està a l'atur. Per ell estar aturat és com una feina i la fa molt bé. Quan se li va acabar la bicoca, va aconseguir del metge un certificat de llarga malaltia per curt de vista. Jo crec que es van equivocar. En Jaume té la vista molt llarga... per al que li convé.

Resumint, el seu objectiu és de viure dels altres, com un dels paràsits en perill d'extinció que defensa a capa i espasa. Fins ara ha viscut de la seva mare vídua i pensa fer-ho fins que es mori. Fins que es mori la mare, vull dir. Després ja veurà.

Aquesta és la descripció més benigna que he pogut fer d'un dels protagonistes d'aquesta faula. En Jaume s'autoproclama un ecologista conscienciat, baldament no ha fet els estudis per poder adquirir aquesta consciència. No ha acabat ni els estudis de primària. Tots els seus companys i amics també són ecologistes i s'apleguen en un grup que té un líder natural que és biòleg. Es diu Joan. És l'únic que té estudis.

El batlle del poble els ha deixat un despatx a les dependències de l'alcaldia on s'han muntat una mena de local social. Allí hi tenen un ordinador, uns arxivadors, una taula gran, algunes cadires i

poca cosa més. S'hi passen moltes hores, en aquest local. S'hi reuneixen als vespres, després de sopar i allí hi xerren i prenen cafès hores i hores. No n'hi ha cap que fumi. Fan plans per a les pròximes manifestacions i campanyes de protesta. Es contacten amb altres agrupacions i s'organitzen per als actes i esdeveniments futurs.

Els diumenges fan excursions en grup. Es tracta d'excursions de caminar a peu pla. Vull dir que no van a fer cap cim ni res d'això. Més o menys, cadascú té assignada una feina específica dins les diferents tasques ecologistes. El nostre amic Jaume és l'encarregat de controlar el benestar dels amfibis i rèptils de la regió. En Ramon s'ocupa dels ocells incloent-hi els rapinyaires. És el que té més feina. La més feixuga és la d'anellar els exemplars capturats. Sempre mira de buscar-se algú que l'ajudi per a aquesta ocupació tan delicada. Un altre del grup, en Jordi s'encarrega dels mamífers terrestres. Dels peixos, no se'n cuida ningú perquè per fer-ho bé es requereixen unes inversions massa costoses per a l'economia del grup. A més, dels peixos, ja se'n cuiden altres associacions oficials.

Un dia fred d'aquesta tardor, en Jaume es passejava pels aiguamolls. Com l'ambient era frescot i bufava una mica de tramuntana, portava l'anorac llardós. Era a la tarda i ja començava a fosomejar.

De sobte, en una volta del camí, quasi ensopega amb una granota enorme. És tan gran que, quan s'incorpora et pot mirar directa als ulls. Té la pell d'un color verd brillant i està ben molla perquè acabava de sortir d'un bassal proper. En Jaume es queda bocabadat. Mai no havia vist un exemplar tan gros. De fet està tremolant i no sap si és de fred o de por. La por es converteix en pànic quan la granota el saluda amb una veu ben entenedora de baix profund.

“Hola Jaume! Com va tot?”

En Jaume no sap què fer. No sap si allò que hi ha davant seu és real o és una al·lucinació. No sap si escapolir-se com si no hagués sentit res. O passar pel costat d'allò mirant cap a una altra banda,

com si la salutació no el concernís o no l'hagués sentida. D'altra banda, quin èxit personal de cara al seu grup, si aconseguia sortir-se'n ben parat d'aquella increïble situació i podia explicar la seva experiència! Tot això pensava en Jaume, quan va tornar a sentir aquella veu tan insòlita.

“Ei! Que no m'has sentit, o és que no vols parlar amb mi?. No em diràs que et faig por!. Tu ja n'estàs d'acostumat, de tractar amb granotes i gripaus!. L'única diferència és que jo sóc un exemplar gros. Ja en quedem poques, de granotes gegants! De fet només en som quatre per aquests voltants. Afortunadament som dues parelles. Ara mateix, el meu marit ha anat a visitar l'altra parella que viuen a l'altra banda dels aiguamolls”.

Ara sí que ja no hi havia cap dubte! Allò era real i s'estava adreçant a ell pel seu nom. No podia fer el carallot per a més temps. Havia de prendre una decisió tot d'una.

“Hola granota...Perdona, com et dius?” Era millor de començar per establir un contacte poc compromès, va pensar.

“Què vols saber, el nom genèric o el meu nom?. Em sembla que és més propi que et doni el meu. Em dic Caterina, però els amics em diuen Cati. No és un nom massa original, però no en tinc d'altre”.

El gel estava trencat. S'havien fet les presentacions i ara tocava fer com si tot plegat fos d'allò més natural: un humà conversant amb una granota gegantina. Tot ben normal. No passava a les faules d'Isop on els animals parlaven entre si com si fossin humans? Bé, doncs aquí en teniu una altra: un humà parlant flegmàticament amb una granota grossa i verda.

A partir d'aquell moment, va ser la granota qui va prendre la iniciativa de la conversa. En Jaume se l'escolta bocabadat i amb prou feines pot ficar cullerada entre els llargs parlaments de la Cati.

“En primer lloc, Jaume, hem d'establir conceptes bàsics. Hauries de saber

que els rèptils i els amfibis, som unes de les espècies més antigues d'éssers vivents d'aquest planeta. Més antigues que les aus i, per descomptat, que els homínids, que van ser dels últims a aparèixer”.

“Això, representa milions i milions d'anys d'avantatge i, per tant, d'experiència i saviesa. Tot això, ho hauries de saber per estudis si vols ser un bon ecologista. Però, com que et conec, almenys hauries d'haver-ho vist en els programes educatius de televisió. Aquells que parlen d'animalons. Encara que, em sembla que això és demanar massa”...

“Bé doncs, aclarit aquest concepte i, per dir-ho ras i curt, quan vosaltres els homínids hi aneu, nosaltres ja fa molta estona que n'hem tornat. Ho entens, amic Jaume?”

“Què és el que vull dir amb tot això? Doncs que la majoria de les teories que els ecologistes teniu sobre nosaltres, les diferents espècies animals, són falses. No tenen cap base. No s'aguanten per enlloc... I no és per mala fe, és per incultura. Feu assumpcions falses i mal fonamentades sobre nosaltres. I sobre elles edifiqueu les vostres teories que, naturalment, també són falses”.

“Et posaré un exemple: vosaltres esteu en contra dels molins de vent per a fabricar energia elèctrica alternativa perquè, diu, maten els ocells. Mira, de molins de vent per a crear energies alternatives de tota mena, n'hi ha des dels temps en què ni existien els ecologistes. Els ocells no estaven en perill d'extinció per això. Si algun perill tenien, era degut als caçadors homínids. Escolta'm, has estat en alguna d'aquestes carenes farcides de molins? Has mirat davall dels molins per comptar els cadàvers d'ocells? No n'hi trobaràs ni un. És una mentida que heu anat escampant. O et penses que els ocells són tan estúpids que es llencen a volar prop de les pales dels molins per ser degollats per elles?”

“ Si aquesta mentida no qualla teniu preparada una alternativa. Aquesta és més fluixa, perquè es subjectiva. L'estètica. Diu que els molins al cim d'una carena destrossen l'estètica del paisatge. Digueu-me, Jaume, què en té d'estètic una tractorada o una manifestació d'aquestes que munten per protestar?.. Tu, Jaume, precisament tu, no pots opinar sobre qüestions d'estètica. Que no t'has mirat mai al mirall?”

Es nota que la granota es va enfurismant més i més a mesura que va exposant els seus raonaments. Es va apropant més i més a en Jaume i fins i tot li dona copets al pit amb un dels seus dits acabats amb ventoses. Com si així li volgués fer entrar les seves paraules dins del cos. En Jaume es sent cada cop més acoquinat. No s'atreveix a refutar res del que diu la granota que, als seus ulls, es va fent cada vegada més grossa.

“De què et penses que serveix la selecció natural? D'això sí que en deus haver sentit a parlar, oi? Perquè m'entenguis t'ho posaré fàcil. Són les diverses formes que existeixen en l'espècie animal per mantenir el nombre adequat d'individus en un ecosistema dat. Entre aquestes formes hi ha els predadors, els fenòmens naturals i molts altres. Nosaltres no necessitem fer guerres i matar-nos entre nosaltres periòdicament per aconseguir aquest equilibri numèric”.

“Això em duria a parlar-te de l'aparició progressiva de nous òrgans i funcions per a adaptar-nos a nous ecosistemes o a vells ecosistemes alterats per una causa o altra. Generalment, per causa dels homínids. De vegades això comporta variacions en la mida d'una espècie. Aquest és el nostre cas. El de les granotes gegants. Encara som en una fase experimental de pocs elements, però sembla que funciona”.

“T'has fixat en la quantitat de granotes aixafades que es veuen pels camins a certes èpoques de l'any?. Totes són femelles mares que acaben de posar els seus ous. Moltes, la majoria, moren sota les rodes dels vostres vehicles. Només poden fer una posta d'ous, cosa que fa que la població de granotes davalli. Com es podia evitar aquesta massacre? Fàcil. Fent que les granotes siguin prou grans perquè un vehicle no les pugui aixafar. I aquí hi entra la nostra varietat de granotes gegantines”.

“Bé, et podria anar instruint fins a la matinada, però no tinc temps ni ganes. A més, m'ha entrat una mica de gana...”

En aquest punt de la situació i, malgrat la poca capacitat intel·lectual d'en Jaume, va veure ben clar que la seva fi era a prop i es va cagar als pantalons. De tota manera, no arribava a entendre el perquè. El que sí va veure, com si fos a càmera lenta, era que l'enorme boca de

la granota s'obria a poc a poc. De les seves remotes fondàries s'adonà que apareixia una mena d'apèndix cilíndric de color rosat, inflat a la punta, que anava creixent fins a sortir lliure i mòbil fora de la boca. Aquella punta enorme i llefiscosa se li acostava a la cara. Feia una fètor com de claveguera mal ventilada...

Els Mossos d'Esquadra i la policia local van estar moltes setmanes cercant en Jaume. Els companys del poble que coneixien els seus costums també van organitzar grups de recerca. Tot inútil. Mai no el van trobar. Tan sols van cridar l'atenció de tothom unes petjades en forma de ventall que van trobar pels voltants dels aiguamolls. Ningú no va saber identificar-les.

Poc temps després, aquestes misterioses desaparicions es van anar repetint a tot l'ample del territori. Totes tenien en comú que eren joves d'una edat i aspecte similar. Al llarg d'un any se'n van comptabilitzar unes trenta o trentacinc. Mai no es van trobar els cossos. Al cap d'uns anys el misteriós assumpte es va anar oblidant i la policia va arxivar els casos.

A la comarca, s'hi van construir un parell de parcs eòlics, una central nuclear i es va ampliar la xarxa de comunicacions amb la construcció de diversos túnels. Ara és una comarca pròspera.

S'han hagut de construir més hotels perquè el turisme ha crescut molt en poc temps. Els aiguamolls s'han fet famosos gràcies a una varietat de granotes gegants que semblen d'allò més felices. La gent fa cua per veure-les.

Salvador Beltran

Història oficial i realitat històrica

Si per història oficial entenem la que s'ensenya a l'escola, la que es pot llegir a les enciclopèdies o diccionaris enciclopèdics, la que serveix d'argument per a molts guions de pel·lícules cinematogràfiques o televisives, la que molt superficialment és al·ludida de passada a la ràdio o en la premsa, hom ha de constatar que hi pot haver grans diferències amb el que ha estat la realitat de l'època i els esdeveniments o fets corresponents, tal com es poden descobrir en les obres de més valor científic i de més probitat intel·lectual dels especialistes. Aquestes diferències són patents, com ho veurem a través d'alguns exemples significatius, especialment en els Estats com ara França o Espanya, on les ideologies i els interessos particulars han donat lloc a lluites civils i fins i tot conflictes armats (pensem en el que va ser la Guerra Civil a Espanya, la Revolució a França i molts altres episodis menys sagnants però tanmateix molt acarnissats).

Els qui com jo han viscut sempre a França, concretament a Occitània, i han freqüentat l'escola pública de la tercera i quarta república, que recorden tot el període anterior al Maig del 68, bé saben quin era el contingut de l'ensenyament en matèria d'història. Tots hem hagut d'esperar, més o menys, la fi dels nostres estudis a l'escola i al *lycée* ("institut" a Catalunya), i unes lectures més personals d'unes obres que van començar a aparèixer sobretot arran d'aquests esdeveniments del Maig del 68, per descobrir una realitat com havia pogut ésser la d'Occitània, en particular. Perquè mai n'havíem sentit a parlar en cap classe o lliçó dels nostres mestres i professors. Igualment podem dir que de Catalunya "ni piu", malgrat el paper que tingué en l'àmbit mediterrani als segles XIII i XIV. Però, sobretot pel que fa a Occitània, que ens calgués esperar llibres com els de l'insigne occitanista Robert Lafont (o obres com la *Histoire d'Occitanie**) per a copsar el que havia estat tota una cultura i civilització pròpies i diferencials del conjunt anomenat "francès", demostra la falsedat o si més no la insuficiència de l'ensenyament escolar. Quant a la població francesa en general, hom

recordarà que va ser una popular sèrie de la televisió titulada "*La caméra explore le temps*" consagrada, un temps, a la Croada dels **A l b i g e s o s** ("Montségur"), la que va revelar l'existència de tota aquesta part d'una història totalment desconeguda per a la majoria de la gent (per al "gran públic" com es diu aquí). Mai no n'havien sentit a parlar i els mateixos occitans, mai no havien sospitat la importància que havia tingut, per a la població d'aquestes contrades, l'empresa guerrera i de conquesta duta pel capitost francès Simon de Montfort a petició del papa i a instàncies del rei de França Felip August. Recordem que els comtes de Tolosa eren els principals senyors feudals de tota la part llenguadociana d'Occitània i pràcticament independents del rei de França, tal com ho eren els mateixos comtes de Barcelona, esdevinguts entretant reis d'Aragó. Fou doncs contra el comte Ramon VIe, declarat protector dels heretges càtars i excomunicat, que va organitzar-se la primera croada. Hom sap que el rei de Catalunya-Aragó, en Pere el Catòlic, cunyat del comte Ramon VIe i aliat seu, va proclamar-se defensor dels seus vassalls occitans (Carcassona, Albi, Besiers, Narbona) i, en general, dels senyors occitans (com ara el comte de Foix) amenaçats pels croats francesos. Doncs bé, passant el temps, després de l'esmentada sèrie televisiva, va publicar-se el 1977 sota la forma d'un fulletó, al diari *La Dépêche*, *L'Épopée cathare* de Michel Roquebert, que tot seguit seria publicada en quatre volums per l'editorial Edouard Privat de Tolosa. La matèria era important i, pel canal d'un diari regional, podia arribar a un públic generalment poc informat d'una realitat històrica ocultada, com hem dit, per l'escola. A més, tractant-se d'uns fets en què hi van tenir gran part els catalans, en una època en què la presència i influència catalanes anaven des de Provença fins al Bearn i la Bigorra, passant per gran part del Llenguadoc, era l'ocasió de fer conèixer també una part de la història de Catalunya. Com se sap, per raons de tradició legalista, el títol de rei d'Aragó dels sobirans

Jaume I el Conqueridor (Montpeller 1208 - València 1276)

catalans a partir d'Alfons el Cast (pare d'en Pere el Catòlic) passava davant del comte de Barcelona (sobirà de Catalunya) i el nom d'Aragó s'imposava, com el designatiu corrent. Així mateix, els historiadors (no catalans) s'acostumaren a parlar d'*Aragó* com a conjunt territorial, incloent Catalunya, o sigui l'equivalent d'un *regne* o *reialme* únic, quan la realitat és que es tractava de dos països ben diferenciats, el reialme d'Aragó i Catalunya (reialme de fet però no de nom). Aquesta forma de dir, la més habitual encara avui, per part de la historiografia, presenta el gran inconvenient de dissimular, per a la majoria de la gent (fins i tot instruïda però no especialista d'història), el paper de Catalunya en tots els esdeveniments (conquestes, guerres) que representen precisament la part més gloriosa i l'apogeu de la seva trajectòria a través dels segles: pensem en els regnats de Jaume el Conqueridor i dels seus successors, Pere el Gran, esdevingut també rei de Sicília, Jaume II que va conquerir Sardenya... Aquesta ocultació, a causa de la manera de dir o d'anomenar sobirans i països, ha estat prou lamentada pels historiadors catalans, especialment Ferran Soldevila quan escriu :

"[...] per a Catalunya, la unió amb Aragó [...] representa encara sovint, per una simple superioritat jeràrquica, la desaparició en la política internacional del nom de Catalunya sota el d'Aragó, del nom del principat sota el del reialme." (*Història de Catalunya*, per Ferran Soldevila i F.Valls i Taberner, Editorial Selecta, 1979, p. 110)

Tornant a la publicació de *L'Épopée cathare* per la *Dépêche*, precisament sobre aquesta qüestió de noms (cf. "politique aragonaise", "armée aragonaise" —expressions que s'hi podien

llegir), vam escriure a l'autor dient-li :

"Cela n'aurait peut-être pas trop d'importance si l'on s'adressait à des historiens au courant des faits. Mais il en va autrement quand on touche un large public. Vous avez d'ailleurs vous-même si bien senti le risque d'équivoque des termes employés, que vous avez cru utile de préciser dans une note que Pierre II était catalan et de rappeler comment les comtes de Barcelone étaient devenus rois d'Aragon."

En la seva resposta, Michel Roquebert ens deia :

"Loin de moi l'idée de minimiser le rôle des Catalans! C'est d'ailleurs une des idées directrices de l'ouvrage qui est actuellement sous presse (plus complet que les articles de 'La Dépêche') que de montrer le processus d'unification politique, par Pierre II, de l'ensemble occitano-catalan. Et vous avez parfaitement raison: il est toujours nécessaire de préciser que le 'roi d'Aragon' était catalan, et que la 'couronne d'Aragon' appartenait à la Maison de Barcelone."

I més avall, es justificava explicant :

"Mais je pense qu'il est aisé pour le lecteur de comprendre que lorsque je parle de 'politique aragonaise' ou d'armée aragonaise', cela veut dire 'politique du roi d'Aragon', 'armée du roi d'Aragon' et non point 'armée uniquement composée d'Aragonais'."

Aquest problema, el trobem també en obres de divulgació i d'ús general com ho són les enciclopèdies i diccionaris enciclopèdics que dissimulen així l'exacte realitat dels fets. Les conseqüències en són una manca de coneixements generalitzada que porta a dir de manera falsa o molt ambigua, per exemple, que "*Les Baléares furent conquises et peuplées par les Aragonais*" (llegit en un catàleg d'informació turística). O bé, per a Sicília, es parla de "*l'art gothique aragonais*" (això en el *Larousse Encyclopédique*), quan hom sap que fins i tot a l'Aragó és el gòtic català el que va imposar-se...

És fàcil de veure o d'entendre que, per sota d'aquestes maneres de presentar i de dir la història per part dels responsables de la divulgació del passat, en la institució escolar o acadèmica i en el públic en general, hi ha la voluntat de dissimular tot el que pot anar en contra d'una visió de cohesió social i humana "natural" i primitiva dels Estats

moderns, que són en realitat el fruit d'un llarg procés i de moltes peripècies, de successives violències també, és a dir una construcció relativament recent en la majoria dels casos, cosa evident pel que fa a França o Espanya (Estat espanyol). Pel que fa a Catalunya o Països catalans, integrant-los a Aragó i prou, és una manera d'espanyolitzar-los, en el sentit ètnic de la paraula (o castellanitzar-los, si hom vol), i així justificar una suposada unitat "nacional" del conjunt hispànic. I pel que fa a Occitània (recordem que l'ús del nom mateix, si bé relativament antic però abandonat públicament feia temps, és cosa recent, aproximadament dels anys 70), la completa dissimulació del que representava en matèria d'unitat lingüística (per sobre de la normal fragmentació dialectal), l'ocultació dels trets i caràcters diferencials respecte d'allò estrictament "francès" (és a dir del nord hexagonal), responien també a la voluntat de fer-ne un territori *naturalment* i *evidentment* francès, com si ja la Gàl·lia (concepte merament geogràfic) fos el que ara és França. I hom pot dir el mateix per a Bretanya i Alsàcia, en particular, que han sofert més o menys un igual procés d'assimilació forçada, tot i que Alsàcia ha pogut conservar algunes disposicions pròpies en matèria de Seguretat social i d'ensenyament. Aquesta visió d'una França *naturalment* formada com a continuació de les Gàl·lies, amb una llengua única, encara és la de molts, fins i tot intel·lectuals, com ho demostra el següent escrit que trobem a la revista de l'Association pour la Sauvegarde et l'Expansion de la Langue Française (ASSELAF), nº 42, 2006 :

"On a longtemps discuté de savoir qui, en France, de l'Etat ou de la Nation avait fait l'autre, éternel débat de l'oeuf et de la poule ; et si tout ne tenait qu'à ce troisième larron, la langue ? (article "On ne met pas Voltaire en prison", p.12).

quan és evident que si la llengua francesa ha tingut aquest paper preminent d'unificació és perquè l'Estat, a través de l'escola i la seva administració, ho ha imposat, fent que nasqués i es reforçés aquesta nació única anomenada "francesa"...

Hom comprèn que la història representa, primer per a una comunitat humana determinada, una possibilitat de justificació i legitimació de la seva pròpia existència com a país o Estat; després, per a les autoritats d'un territori, un possible instrument d'unificació ideològica en el sentit "nacional", amb la

Simó de Montfort

condició d'esborrar, si de cas, tot el que podria mostrar-ne el caràcter artificial, recent, aleatori o simplement voluntarista (això és el que s'ha observat a França —és el *mensonge par omission*). Com a exemples de falsificació de la història ben patents, cal assenyalar sobretot el cas dels sistemes o règims totalitaris, com ara la Unió Soviètica a l'època de Stalin, en què els llibres i els manuals escolars podien fer desaparèixer fets i personatges com si no haguessin existit. També el cas de l'Espanya de Franco en seria un altre bon exemple (recordem que en cap mapa no sortia el nom de Catalunya que només era el "nord-est d'Espanya" quan calia esmentar-la). Per fi, recordem l'anomenat "negacionisme" dels qui declaren que no han existit a l'Alemanya hitleriana les cambres de gas i altres mitjans d'exterminació massiva, afirmació que no ha passat a ser "història oficial" a cap país europeu però sí en algun altre indret del món (a l'Iran especialment). Per acabar, podríem dir de la Història que, com ho va dir el fabulista grec Isop parlant de la llengua, pot ésser la millor o la pitjor cosa del món.

Miquel Camprubí

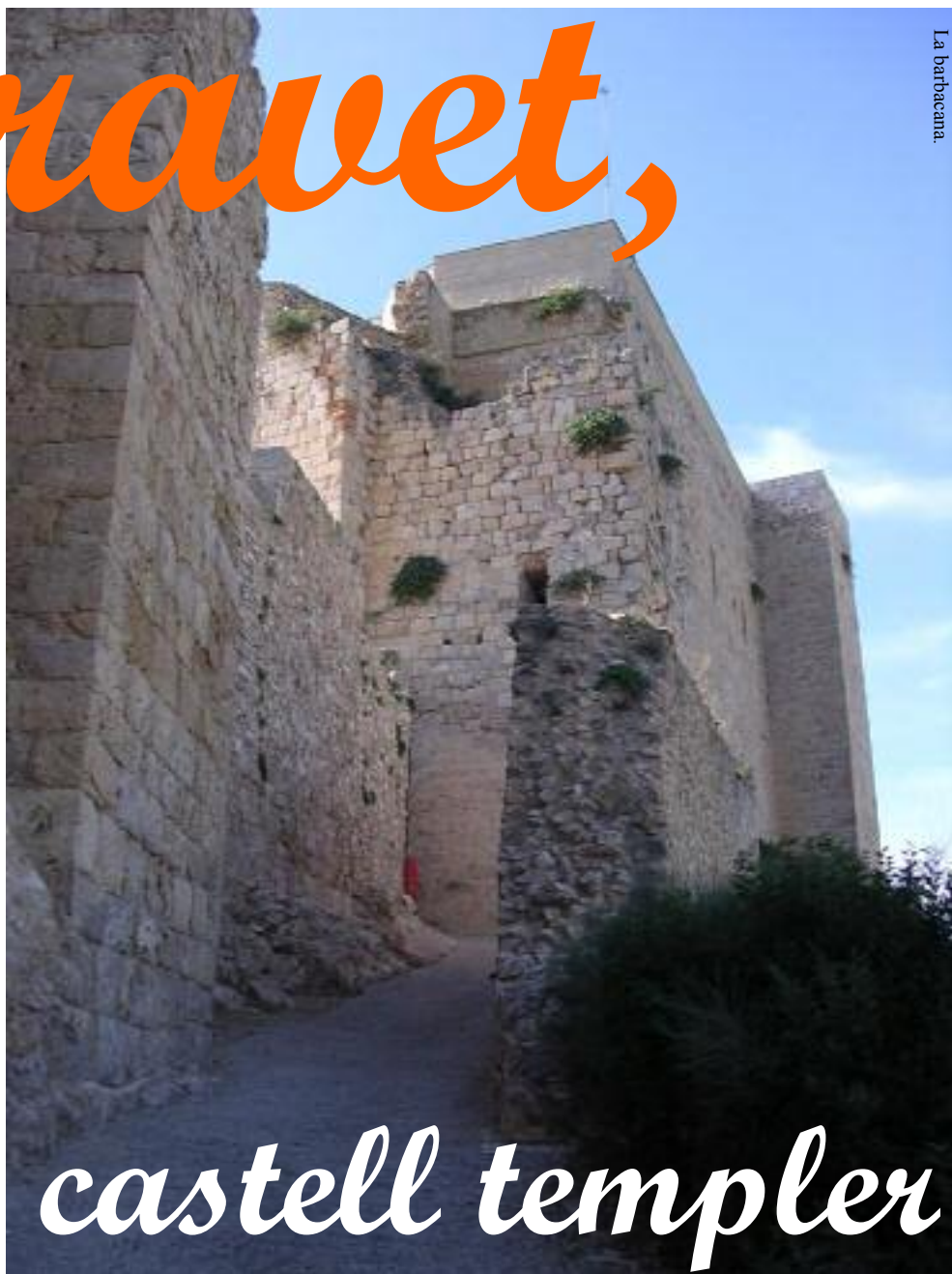
**Histoire d'Occitanie*, sous la direction d'André Armengaud et Robert Lafont, Hachette, 1979.

Miravet,

La barbacana

Amesura que avançava la Reconquesta, des del segle XI, a Catalunya i Aragó van ser represes moltes fortaleses. Sovint, aquestes fortaleses havien estat construïdes o transformades pels àrabs a partir de fortificacions preexistents. Després de la seva recuperació, van conèixer noves transformacions o ampliacions, d'acord amb l'arquitectura militar medieval europea. Entre aquestes fortaleses, algunes van ser arranjades per l'orde dels monjos-cavallers dels Templers. Catalunya té una extraordinària ratlla de fortaleses dels Templers, des de Montsó a Aragó fins a Tortosa, als voltants de la vall de l'Ebre. Així el castell de Miravet (Comarca de la Ribera d'Ebre) va ser recuperat pels monjos-cavallers cap a la meitat del segle XII, i el comte de Barcelona en va fer do a l'Orde perquè protegís els límits sud del comtat. Després del judici dels Templers, l'Orde va ser dissolt i el castell va ser donat a l'Orde dels Hospitalaris.

El castell de Miravet és situat a la vora del planell que prolonga la Serra de Cavalls (Comarca de la Terra Alta) cap a l'est: domina l'Ebre d'uns cinquanta metres. Cap al nord es pot veure l'ampla corba del riu i la conca de la Ribera d'Ebre amb les ciutats de

castell templer

Móra d'Ebre i Móra la Nova en la llunyania. A l'altra banda el riu s'endinsa dins un congost cap al sud. Actualment, els recintes són escalonats sobre tres terrats que van ser aplanats per permetre les construccions i les adaptacions a les tècniques militars de les diferents èpoques d'utilització del castell. Es pot accedir al castell amb cotxe o a peu.

Una ruta estreta puja des del poble de Miravet fins a una ampla esplanada-pàrquing, davant una muralla gruixudíssima d'uns 25m d'alçada. Aquella muralla molt impressionant, amb només tres finestres a dalt sota les estretes arqueres, havia de protegir el castell

contra els possibles atacs des del planell. Dóna a la fortalesa l'aspecte d'un búnquer gegant, típic de les construccions dels Templers. A mà dreta, les roques esquerpes es capbussen cap al riu. A mà esquerra, un camí condueix a la barbacana de l'entrada.

Amb mitja hora, podeu també pujar a peu al castell, des del poble nou: a la vora del riu un carrer puja cap al barri primitiu de Miravet, o Cap de la Vila, amb la seva església vella i les cases que s'enganxen les unes a les altres al llarg del pendent. Moltes d'aquestes cases són segones residències, amb hortets que abriguen figueres, atzavares, rosers ensalvatjats i magraners les

fruites dels quals que ara ningú no cull, s'obren per regalar els seus grans vermells als ocells. S'hi fan obres per tornar a aquestes cases, potser abandonades uns quants anys, el seu aspecte tradicional. Al final de l'únic carrer el camí continua fins a la barbacana, forma clàssica de protecció de l'entrada d'un castell medieval.

Aquí hi ha la taquilla a partir de la qual podeu seguir la visita guiada, o prendre un prospecte per a una visita lliure amb el plànol que conté algunes explicacions per a cada lloc.

No vull aquí descriure tota la visita, amb les seves dades tècniques i històriques, això és feina de guia professional. Diré senzillament que la part operacional del castell rodeja el pati de dalt o pati d'armes, a cobert de la muralla gruixuda. Hi trobem les habitacions, cuina, reserves i dipòsits, sales d'armes etc... Al primer pis van ser construïdes la capella i una gran galeria. Una escala molt estreta en espiral condueix a l'ampla terrassa d'on es pot veure els voltants més allunyats. Al pati del mig trobem essencialment la quadra o cavallerissa. És una immensa sala mig subterrània, que té una llarga volta de canó: se sap la importància dels cavalls per als Templers que tenien gran cura del seu equip. Al pati de baix, no hi ha cap construcció. Tenia dues funcions: compensar el desnivell, i impedir amb muralles l'accés a la fortalesa per la banda rocosa a damunt del riu Ebre.

Excepte el castell, el poble nou de Miravet a la vora del riu, té dues curiositats. Per passar d'una banda a l'altra amb el cotxe, s'hi pot utilitzar el darrer transbordador fluvial original de l'Ebre: travessa el riu només amb la força del corrent. Per fi, al barri del Raval dels Canterers, els ceramistes treballen tradicionalment a la mà i amb el torn per fabricar gerros, gots, cassons, cubells i tota mena d'estrís de la casa.

Robert Roualdès

La muralla de la banda del planell

El pati d'armes i la galeria.

El Cap de la Vila, el riu Ebre i la seva conca.

Tempesta

(1r premi de narració Sant Jordi 2009 del Casal Català)

Palma, dijous 4 d'octubre del 2007

El sol tenyeix d'ocre les façanes dels hotels de la vora del mar. La llum té més dolçor que al cor de l'estiu. L'aire és suau. Encara hi ha uns quants banyistes sobre la platja, a l'ombra de les palmeres.

10h.00

Ràdio Balear. Predicció del temps.

...Possibilitat de precipitacions sobre la Comunitat. Però les precipitacions més significatives s'esperen sobre la part nord de l'illa on seran generalitzades i moderades. Localment podrien ser fortes i arribar a més de vuitanta mil·límetres en vint-i-quatre hores. Seran acompanyades de vents violents des de vuitanta fins a cent quilòmetres-hora...

11h.00

L'Hans està segut en un banc.

Calfa el seu gran cos flac als raigs del sol. Sembla dormir. Capcineja. Quan aixeca el cap hom descobreix, al mig d'una cara bronzejada, dos ulls d'un blau molt pàl·lid que us travessen sense veure-us. Però aquesta mirada d'aigua freda dura poc. Sembla que aquest senzill moviment l'ha rendit. Lentament el seu cap torna a caure. Ja ha begut molt.

El vi, els alcohols forts, els ha provats tots. Però s'estima més la cervesa. Amb ella arriba a evadir-se sense caure, fet una sopa, en una inconsciència salvadora. No, ell, el que vol és seguir percebent el món com si surava. Les primeres cerveses li donen una sensació de fatiga, d'abatiment i alhora una sensació d'ingravidesa. A més, quan es mou, s'assembla a un d'aquests cosmonautes sortit de la seva càpsula protectora. Actua amb gestos d'una gran lentitud però molt precisos malgrat tot l'alcohol ingerit.

Acaba de beure la seva ampolla. Als seus peus, dins d'una bossa de plàstic, la propera l'està esperant. L'agafa i l'obre. Beu uns glops. No beu com si es volia fer passar la set. Beu a poc a poc, com si s'alimentava. Quan ho podrà fer, hi afegirà una mica de coca-cola. Li agrada molt la barreja. Endolça l'acritud d'aquesta mala cervesa espanyola.

Al seu costat un de tan marginat com ell no acaba mai de xerrar. No l'escolta. Tampoc no veu res del que passa al seu voltant: el parc, la canalla que juga, les

dues noies resplendents de frescor i de sensualitat que es parteixen un porro. Ara fa temps que no té cap més desig. En té prou amb la seva cervesa.

13h.00

Serra de Tramuntana. Un barranc.

Una torrentera assecada plena de brutícies. Les escombraries, aquí, a Mallorca, sempre han plantejat un problema.

14h.00

L'Hans està cansat.

S'aixeca peniblement. Recull la seva vella motxilla i se'n va, fent tentines, cap a la punta de la platja. Allí hi ha el seu refugi: el conducte forçat d'un riu sempre sec. No plou mai a Mallorca. Aquest tub gros de formigó li serveix per a posar-se a cobert ara que les nits esdevenen més fresques.

Malgrat la tebior de l'aire, té fred. S'instal·la en el seu forat. Es prepara una barreja de cervesa i coca-cola i s'abisma lentament en una letargia poblada de somnis, sempre els mateixos.

14h.30

Uns núvols negres i amenaçadors comencen de tancar l'horitzó. La torre de control de l'aeroport Son Sant Joan rep un missatge d'alerta: "Fortes ventades amb pluja previstes durant les pròximes hores. Riscs importants de perturbació del trànsit aeri".

15h.00

Sempre les mateixes imatges.

Una casa blanca tot allà a Baviera.

Un nen tot sol que somia mirant un quadre. La seva mare ha marxat cap a Amèrica per preparar una nova exposició. El seu pare... no ho sap. No el veu mai.

Contempla aquesta pintura de la seva mare durant hores i hores. Es queda hipnotitzat pels colors, la llum d'aquest paisatge mallorquí, d'aquesta poderosa seu que domina el port.

Tanca els ulls i entra en el quadre.

La seva mare és aquí, amb ell, junts en aquesta ciutat tan lluminosa.

La seva mare... Sols té notícies d'ella pels domèstics.

15h.15

El mur de núvols s'ha acostat a l'illa.

La llum es vela i esdevé crepuscular. Tot

d'una és un desencadenament. Una massa líquida empesa pel vendaval ofega la ciutat. Fulles, papers, objectes diversos volen pels carrers i es transformen en altres tants projectils que els vianants intenten evitar posant-se a cobert sota els porxos o en les botigues. La sorra de la platja, arrencada per les ràfegues, s'insinua en els més petits passatges. Els velers amarrats al port s'estremeixen i tiben els seus lligams com cavalls espanyols. Tot és submergit per una obscuritat de fi del món que els fars dels cotxes no poden ni foradar. El soroll és eixordador. El monstre meteorològic s'ajeu sobre la ciutat estupefacta, paralitzada, per a violentar-la, martiritzar-la durant uns quants llargs minuts.

15h.20

L'Hans hauria volgut tant que la seva mare l'estimés, li parlés de la seva pintura, li expliqués perquè les seves teles mallorquines irradiaven tanta calor, tanta sensualitat. Sense dubte ella havia passat moments molts feliços en aquesta illa.

Un glop de cervesa...

Ell ha conegut els diners guanyats fàcilment, l'oci, l'alcohol. Jove, ignorat per la seva mare, s'ha perdut a poc a poc. La seva mala conducta no era més que una crida a l'ajuda. Però ella no ho ha entès. No podia.

15h.30

L'apocalipsi també regna sobre la Serra de Tramuntana. L'aigua corre costa avall de la muntanya. S'aboca en els barrancs que es transformen en torrents.

15h.35

Ell ha vingut a viure a Mallorca per penetrar en aquests paisatges que ella ha pintat. Potser l'hi trobaria. Potser comprendria.

Al començ tot el meravellava: el clima, la llum, la salvatgia d'alguns llocs de l'illa, els petits monestirs penjats al vessant de les muntanyes. Fins i tot havia intentat pintar. Però els seus dimonis, altra vegada, l'havien agafat.

Encara un glop...

15h.40

Allí dalt, en el barranc, l'aigua furiosa s'acumula darrere la fràgil barrera de branques i runa.

15h.45

Un altre glop...

L'Hans està bé. Ha arribat en aquest punt en què ja no sap si dorm o si està despert, si és viu o si és mort.

Plana sobre Palma. La veu al cim dels graons de la catedral. Està pintant aquesta vila que l'encanta i on li hauria agradat tant trobar-la. Aixeca els ulls i ella també el veu. Li somriu. Com cada vegada.

Però, aquesta tarda, un estrèpit inhabitual pertorba les seves visions.

Un glop més...

15h.50

El fons del barranc, ara, s'ha transformat en una presa que la pluja diluïana continua alimentant. La pressió esdevé tan forta que l'inestable barrera es trenca tot d'una. L'aigua per fi allibera-

da, impetuosa, es precipita cap a la ciutat, cap a la mar. Troba un llit sense obstacles que l'home, en la seva idea de dominar-ho tot, li ha construït. Acanalada en aquest tub de formigó agafa encara més potència com si la fera no podia suportar la gàbia.

15h.58

L'Hans ha arribat al sùmmum de les seves visions. Dintre de les seves pupil·les cada detall del paisatge es destaca amb una precisió absoluta. Mai l'aparició no ha estat tan retallada i clara.

La seva mare l'espera, amb els braços oberts. S'apropa a ella. L'Hans està feliç. Per fi es trobaran ...

I aquest soroll, sempre més fort, sempre més a prop que li envaeix el cap...

Però què passa? La seva mare se'n va. Una altra vegada es separaran, el deixarà sol. No ho pot suportar.

La crida desesperadament com quan era petit en la foscor de la seva habitació.

- Mare!...

El seu crit es perd en el fragor de l'ona fangosa que el recobreix i se l'emporta.

16H.00

...

Divendres 5 d'octubre del 2007

9h.00

Ràdio Balear. Notícies.

... La tempesta d'ahir ha ocasionat danys molts importants en la ciutat i en els seus entorns. Malauradament lamentem dos ferits greus de resultes de la caiguda d'un arbre sobre llur cotxe i un mort. Es tracta d'Hans K., el fill de la molt coneguda pintora alemanya Anna K. l'obra de la qual s'inspira fortament dels paisatges de la nostra illa...

Dionís Ayats

Fabricació d'agulles d'estendre

(2n premi de narració Sant Jordi 2009 del Casal Català)

No començaré pas, per «Era una vegada...» no, això no és un conte, però per mi sí que ho podria ésser. Aquesta contalla és encara un record de la meua infantesa.

En Lluís em deia “Mira, ja és aquí”. Dos o tres cops l’any, el camió arribava a casa portant una càrrega de troncs d’arbres, uns plàtans que venien de no sé quin lloc, potser del Pirineu o de qualsevol indret, és igual, això no té importància. Els descarregaven a vora de casa en un terreny tocant a la fàbrica i que veia grandíssim. Tothom mirava les maniobres amb interès, però els nostres ulls i els dels nens del veïnat, oberts de bat a bat, (no era el moment de tenir-los clucs) estaven com hipnotitzats.

El terreny pla, es convertia de cop i volta en muntanyes acimades. Ja estàvem rumiant els jocs que faríem d’amagat perquè sempre ens recomanaven el mateix : anar amb compte perquè jugar allà era perillós. Però no ho escoltàvem i quan ningú no ens veia, si més no, era el que pensàvem, ja estàvem alçats allà dalt. Una relliscada sobre aquells troncs tan gruixuts i ja estava ; ens trobàvem presoners i la feina era nostra per a poder sortir d’allà sota i quasi sempre ens feríem. Encara duc ara les cicatrius d’aquells temps. Però el plaer d’escalar tots aquells arbres era tan intens que sempre ens oblidàvem del perill.

I perquè servien tant de troncs? Doncs per a fer agulles, agulles d’estendre la roba. Les enviàvem de casa a diferents clients que les encarregaven per grosses, posades a dins d’unes capses de cartró.

Però abans de ser agulla d’estendre, hi havia tot un circuit, unes peripècies. El tronc d’arbre no es tallava amb serres de mà com ho devien fer a principis del segle passat. Encara que, moltes vegades, veia el pare i l’avi serrant alguns troncs, i si ens acostàvem per

mirar, els sentíem cantar “serra manera, una olla de terra, una olla d’aram, patatim, patatim, patatam” o una altra que no recordo ben bé, però em sembla que deia “anirem a can Batlló, collirem aquest tió, serra d’aquí, serra d’allà, la serra no vol passar, pirulet Sant Pere, pirulet Sant Pau, la caputxa em queia, la caputxa em cau”.

De costum, els troncs es tallaven amb una serra circular elèctrica que feia un soroll de mil dimonis. D’allà sortien unes fustes, totes de la mateixa mida, que s’arraconaven empilades de tal manera que quan arribaven a una certa alçada, ens pensàvem veure torres de castells fortificats. Però també queien molts encenalls i serradures que servien per a encendre el foc dels fogons o de les estufes.

De les fustes aquelles, se’n feien les agulles i també els suports per a les grosses. Tres màquines funcionaven quasi sempre ; la de les molles, molt empipadora per al meu pare perquè molt sovint tenia pana i era ell qui l’arreglava sempre. Però quan l’avi se n’adonava, la màquina aquella rebia uns cops de martell per aquí, uns cops de martell per allà acompanyats de molts renecs i de vegades s’arreglava però d’altres no. Si no, quan funcionava bé, el filferro encercolat es desfeia i, passant per diferents llocs, es convertia en molles que la màquina escopia a dins d’una capsa de fusta.

L’altra màquina feia les motlures de l’agulla i una altra les tallava a trossets. Aquestes fustetes es posaven després dintre d’un bombo amb pólvores de talc o de sabó, i, donant voltes i més voltes, es quedaven molt llises i encara més blanques. S’ha de dir que la fusta de plàtan és ja molt blanca, i el seu avantatge és de poder utilitzar-la per a la fabricació d’agulles d’estendre. Si s’

utilitzés una altra fusta com el faig per exemple, el taní d’aquesta embrutaria la roba.

Les fustetes aquelles, preparades, es posaven a dins d’uns cabassos d’espart i unes noies i senyores venien a muntar-les.

Un mecanisme rudimentari però ben trobat ho permetia. A mi mateixa, m’agradava molt fer-ne. Una maquineta de fusta caragolada sobre un taulell permetia d’ajustar les fustetes de l’agulla amb la molla. Acabada, s’omplien uns cistells posats a terra al costat de les persones; quan eren plens, es començaven les grosses. Quantes històries i cançons he sentit en aquell taller! Quan els encàrrecs urgien, tota la família baixava al soterrani, on es trobava el taller, i tothom muntava les agulles.

Encara ara, ho tinc tot ben present al cap i, quan de tant en tant puc anar a veure la casa dels avis, tanco una mica els ulls i em veig en aquells temps. Però, renoi, quan els obro, la realitat és una altra cosa: els camps d’abans, ja no existeixen, els carrers de terra amb els plàtans ja no són els mateixos, certes cases de veïns i la casa del ferrer que sempre picava l’ enclusa han desaparegut amb la riuada del Ripoll. Però això, ja és una altra història.

Maria Arderiu

La trucada

(Capítol V de «Seguint els passos de Norma»)

Només li van caldre tres o quatre dies per trobar feina, però tenint en compte el seu incipient nivell de francès, fou tot un rècord. En el restaurant la van prendre per una estudiant estrangera que volia millorar el seu nivell de l'idioma, i la van acceptar de seguida. Hi ajudava el seu aspecte juvenil, dinàmic i un bon tros desmanegat. És clar que la feina de rentaplats no era cap meravella i a més pretenien pagar-li una misèria. I ella, entre que no entenia gaire la llengua i no tenia ni idea del valor dels francs al canvi, acceptà sense posar pegues. Els àpats, els tenia assegurats, i per pagar la pensió no necessitava gaire. L'únic que l'interessava era de deixar de viure a costa d'en Didier.

En acabar la jornada de feina, (a França, molt abans que aquí) tot sovint anava a prendre una copa amb els companys. N'hi havia un, sobretot que li feia molta gràcia, es deia Mohamed i compartien el sentiment de ser estrangers. Aquell món que descobria a Tolosa li agradava molt i li esbargia la ment de cabòries. La gent del carrer, els clients, tot tenia un altre aire, eren més amables, menys cridaners. Començava a enamorar-se de Tolosa, la "rosa".

Per això, quan en la penombra d'aquell piano-bar on es trobava començà de sobte a sonar-li el mòbil es va sobresaltar. Ni se'n recordava que el duia, ni pensava pas gens en la seva vida anterior.

- Digui'm?

- Marga, que em sents? Sóc la Lucrècia.

- Lucrècia? Espera un moment, que surto a fora, no sento res amb aquest xivarri.

A l'exterior, l'acollí una bafarada d'aire glaçat que li arribà fins al moll dels ossos.

- Lucrècia? Lucrècia, em sents?

L'altra no havia parat de parlar, mentrestant, completament aliena al rebombori que havia provocat.

- ...i és per això, que t'ho dic, tu ja m'entens, perquè es clar, estant així les coses, ja saps...

- Espera, espera un moment que no t'entenc.

- Marga! Que no m'escoltes? Has de venir immediatament, agafa el primer

tren que puguis o si no, dic a l'Armand que et vingui a buscar...

- Espera, espera, anem a pams, jo no penso pas tornar fins que sàpiga què ha passat aquí.

- Marga! La mare... - se li trencava la veu.

- Què li passa a la mare?- S'alarmà.

- És el que fa una hora que t'estic intentant explicar, la mare ha tingut un atac de cor, és a l'hospital...

Una destrat manegada per un ciclop li partí el crani en dos. El fred de l'acer li penetrava el cervell, li glaçava la sang.

Per sort, l'atac de la mare no havia estat més que un ensurt, però el metge els advertí molt seriosament. - Això és un avís, el seu organisme es troba molt debilitat, baix de defenses. L'hauran de cuidar molt.

Davant seu, Lucrècia i Marga assentien espaordides a tot el que els deia. El pare no hi era. Era a la feina, li digué la seva germana gran. Ella se n'alegrà, no es veia amb forces d'afrontar-lo un altre cop. Ara no.

- Procurin no cansar-la ni donar-li cap disgust, sobretot. En aquests casos l'estat d'ànim del pacient influeix molt, i ja saben vostès que la moral de la seva mare - les embolcallà amb una mirada paternal - no es troba precisament molt alta.

Les dues noies abaixaven els ulls.

- Oh, doctor, ja sap, jo, entre el marit i les filles i que he de tenir cura de la casa... sóc una dona molt ocupada, però faig el que puc, vull dir, que faré el que calgui, en canvi la meva germana és soltera i podrà ocupar-se'n millor...

El doctor mirava Marga amb una certa simpatia no exempta de compassió.

- Té raó, ens n'ocuparem - digué ella tallant la peroració de l'altra. No volia barallar-s'hi.

- Doctor, podria veure-la ara, si us plau, acabo d'arribar de França i necessito assegurar-me... - no gosà dir-ho (que està viva) - si us plau...

El mirà amb aquells ulls suplicants que entendrien l'home.

- Ara descansa, li convé repòs. Però està bé. Cinc minuts. - Afegí, sever.

Quan hagué vist sa mare, (indefensa, fràgil com un ocell a qui haguessin tallat les ales) Marga es deixà caure en una butaca, abatuda, però

El racó del conte

també desconcertada. El món que coneixia s'estava desintegrant al seu voltant, sentia que perdia peu i s'estimbava... " Ella també no, si us plau, Senyor, si existeixes, si de debò existissis..."

Una mà a l'espatlla la tornava a la realitat. Una mà suau i perfumada, desconeguda i a la vegada estranyament familiar. - Vine a dinar a casa. - Alçà els ulls i veié Lucrècia. Veié Lucrècia. Per primer cop en molt de temps. Potser per primer cop a la vida. S'alçà i l'abraçà, l'abraçà i plorà. Plorà, desesperadament, amb sanglots que li sacsejaven el pit. Plorava de por, i de tensió, i de desesperació i de culpa per haver-se quasi enamorat del company de Norma.

La dona restà sorpresa un instant, acostumada com estava a ser l'objectiu dels comentaris àcids de les seves germanes, permanentment exclosa de la seva complicitat. També ella se sentí commocionada, responent primer rígida i després una mica més càlidament a l'abraçada. - Au va, au va - li deia acariciant-li els cabells. Per un moment havia sentit que se li ensorraven tots els seus castells d'esquemes.

Després de dinar, Lucrècia s'havia aixecat per posar a dormir la filla petita, la Mariona, que encara no anava a l'escola. La filla gran dinava a la seva. Armand, el marit de la dona, havia dinat amb elles, una mica esperitat, però, el necessitaven a la feina, i ho havia deixat ben clar. Però en vista de les circumstàncies havia vingut a dinar amb la dona i la cunyada i a interessar-se per la salut de la sogra. Ara, acabava d'anar-se'n no sense fer el preceptiu petó de rigor a la seva dona i dos de compromís a Marga. I un: Procuraré no tornar tard, intenta no preocupar-te i menys ara, que t'has de cuidar com mai, - mirant amorosament la panxa inflada de la seva dona - a veure si ara tenim un baronet. Fins després. - Fins aquí tot normal, pensava Marga. Per això, el - T'estimo - final d'Armand a la seva dona, la sobtà com un cop de fuet.

Mireia Baeta.

Notícies del Casal

Dictat de Català

Un any més el Casal Català participà en el Dictat de Català que organitza la Vila de Perpinyà a través de l'Institut Font Nova i amb el suport del Departament de Política lingüística de la Generalitat de Catalunya, de l'Institut d'Estudis Catalans i de diverses entitats nord-catalanes. El dictat es va fer a la seu de la nostra entitat simultàniament al seu desenvolupament a Perpinyà. Recordem que el dictat sempre es fa en unes dates properes a la prohibició (2 d'abril del 1700) de l'ús oficial de la llengua catalana a Catalunya-Nord per un edicte del rei de França, Lluís XIV. Aquesta imposició, quaranta-un anys després de la signatura del Tractat dels Pirineus en 1659, marcà l'inici de la decadència del català que a hores d'ara continua marginat i el dictat, que aconsegueix reunir molts participants, és una reivindicació més per una normalització de la llengua a Catalunya-Nord.

El text que ha estat sotmès enguany a la perícia dels participants és d'en Joan-Daniel Bezsonoff, que ha rellevat en Joan-Lluís Lluís en aquesta comesa. Joan-Daniel Bezsonoff i Montalat és nascut en 1963 a Perpinyà i és professor de català. Col·labora regularment a les revistes «El Temps» i «L'Avenç» i ha escrit un bon nombre de novel·les, sovint protagonitzades per nord-catalans, immersos en el que ha estat i és la història de Catalunya-Nord en el si de l'Estat francès. Citem, entre altres novel·les «Les rambles de Saigon» (1996), «La revolta dels geperuts» (1998), «La presonera d'Alger» (2002), «La guerra dels cornuts» (2004), i «Les amnèsies de Déu» (2005). En Joan-Daniel Bezsonoff ha obtingut diversos premis literaris. Enguany 15 dels nostres socis i amics han fet la prova i 2 d'entre ells han obtingut un premi. Des d'aquestes línies els en felicitem així com tots els participants. Heus aquí el text del dictat:

El permís de conduir

El comissari Carbonell s'havia mofat d'ell.

—Com? No teniu el permís de conduir? Telefonaré al meu cosí perquè faci el necessari...

Gràcies a un certificat mèdic del genitor d'en Daniel, el comissari Carbonell havia obtingut una pensió per una ferida rebuda a la Indoxina. Com ho proclamava tan bon punt havia ximat, en Carbonell era monàrquic. Cada cop que podia estar far la república, no se'n privava. Plorant de riure, li havia explicat la seua obra mestra.

—Un camp de no res a les Garrotxes...Ni les cabres hi volien pasturar, però la llei és la llei...

Els enginyers de camins li havien mossegat el prat de trenta centímetres. En Carbonell havia fet venir un algutzir

—un forro vaja— perquè constatés la magnitud del delictes...

El procés havia durat deu anys, però en Carbonell havia guanyat. Cinquanta mil francs!

Un ruixat havia dislocat la vila. Malgrat tot, el vell inspector va estimar que la visibilitat era suficient.

Van partir del Baix Vernet. En Daniel no duia ulleres i conduïa prudentment. Cap al pont roig, el gavatx li va demanar que girés a esquerra, avinguda del mariscal Joffre amunt. En Daniel, que ho oïa tot, va passar a dreta sobre el pont Joffre, posant-se ben bé a la bona fila, per això... En Daniel no va caure en el vell sinó en Biscotí. Li va posar aquest sobrenom perquè el personatge li va recordar de seguit els biscotins de Sant Pau. Els grans tenaços, les excrescències peludes retiraven a ametlles monstruoses. En Biscotí tenia els ulls blaus com un prussià de l'antiga Prússia Oriental. No era una mala pècora. Van partir del passeig de Lassús.

No van circular per la vila sinó que van pujar fins al giratori del Clos Banet. En Daniel pervingué sense dificultat fins al supermercat Casino de Canet. Tot el cos li pruïa...L'amoïnava la petita frase que l'inspector li havia dit en francès. En Biscotí mai no traduïa el que deia i en Daniel no duia cap diccionari francocatalà...

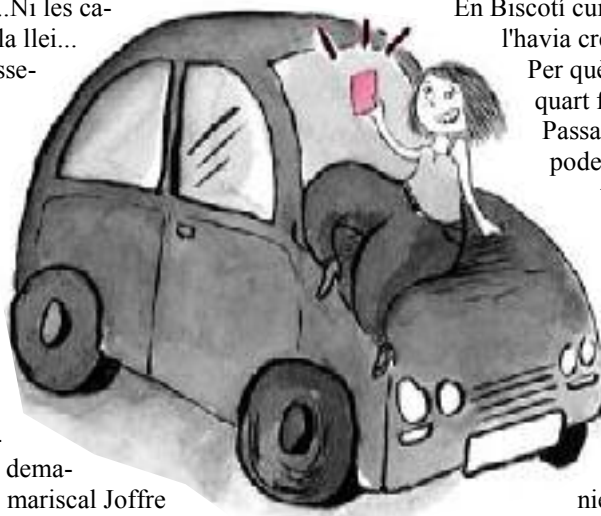
Encara no havia pogut passar la cinquena! Un autocar, tres camions no l'havien deixat expressar el seu talent. A l'altura del dipòsit d'aigua, en Daniel va saltar un semàfor...

En Biscotí cuidà tornar l'ànima al Simi Boig que l'havia creat...

Per què us entretindria explicant el seu quart fracàs?

Passat veremes, per fi, en Daniel va poder conèixer en Boher. Bufava una tramuntana que hauria descoronat tots els caps d'estació de la SNCF. Van agafar la carretera de Canet. Es van aturar davant la botiga de Feu Vert, a l'aparcament de Mammouth...En Boher li va donar el paper provisional. Van tornar a Perpinyà per l'avinguda Rosette Blanc. Després de La Chaumière, en Daniel va entreveure les cuixes d'una

estudiant, que lluitava debades contra el vent...Van sortir de la carretera. El cotxe va fer voltes de campana abans d'anar a petar contra un arbre, avall del penya-segat. L'inspector no s'havia cordat i va morir tot seguit.

Joan Daniel Bezsonoff

Notícies del Casal

Aplec de la Sardana 2009

El 58è Aplec de la Sardana de Tolosa de Llenguadoc tindrà lloc el diumenge 14 de juny de les 10 del matí a les 7 del vespre a la plaça del «Ravelin», barri de Sant Cebrià.

Aquest any les cobles seran:

- Els Casenoves
- Els Rossinyolets

L'Aplec és patrocinat per:

- Generalitat de Catalunya
- Mairie de Toulouse

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Afers Exteriors i Cooperació

MAIRIE DE TOULOUSE
mairie.toulouse.fr

Recital:

● El cantant Pau Alabajos, jove hereu de la Nova Cançó al País Valencià, en lluita contra "el matalàs immens que ens volen posar al damunt" com diu en Raimon en una de les seves cançons, ens va fer un recital molt aplaudit.

Conferència:

● L'escriptora Maria Carme Roca féu una interessant conferència sobre "Les dones de Jaume I".

Condol:

● Lamentem el traspàs del nostre soci Jao Douay, president de l'associació "Histoire commune" i trametem a la seva família el nostre més sentit condol.

CURSOS DE SARDANES

Els cursos d'iniciació a la sardana tenen lloc, del 14 de setembre fins a mitjans de juny al :

Centre Léo-Lagrange

54 rue des Sept Troubadours
31000 Tolosa de Llenguadoc

Tots els diumenges de les 10h30 a les 12h30

A **Tournefeuille** el primer, tercer i cinquè dimarts de cada mes a les 20h30

CURSOS DE LENGUA CATALANA

A partir de la primera setmana del mes d'octubre

Els cursos tenen lloc al **Casal Català**

7 rue des Novars

31300 Tolosa de Llenguadoc

☎ 05.61.59.61.02

Dilluns	18h30 - 20h00	1 (iniciació)
Dimarts	17h00 - 18h30	4 (avançat)
Dimarts	18h30 - 20h00	4 (avançat)
Dimecres	17h00 - 18h30	3 (mitjà 2)
Dimecres	18h30 - 20h00	3 (mitjà 1)
Dijous	17h00 - 18h30	2 (perfeccionament)

LA VEU DELS PAÏSOS CATALANS

Ràdio Occitània

98,3 Mhz

60 rue d'Assalit

31500 Toulouse

05.61.80.40.40

Emissió diària en català, patrocinada pel Casal Català. Tots els dies de les 16 a les 17 hores Ràdio Occitània, dins la dinàmica actual, recorda a tots els socis del Casal Català, que tots els dies de la setmana, de les 23 a les 2 hores del vespre, emet el programa d'informació de CATALUNYA RÀDIO, en la seva integritat, mercès al relleu que es fa automàticament per mitjà del satèl·lit.

El F.C. Barcelona campió d'Europa i guanyador de la lliga i la copa estatals

Amb un joc tècnic i col·lectiu precís, ràpid, rigorós, eficaç i espectacular que ha embadalit tots els amants del bon futbol arreu del món, el Barça ha fet una temporada inoblidable. Els noms de Valdés, Alves, Abidal, Silvinho, Puyol, Piqué, Touré, Màrquez, Iniesta, Xavi, Busquets, Keita, Messi, Eto'o, Henry, jugadors que han estat més sovint titulars així com els de la resta del grup blaugrana d'enguany seran recordats pels aficionats com un dels equips més brillants de la llarga història del club i més encara perquè, cosa excepcional, molts d'entre ells són jugadors formats pel club, cosa poc freqüent al més alt nivell. En Josep Guardiola, l'entrenador i també home de la casa, no podia fer una entrada més brillant en el món dels entrenadors professionals i en Joan Laporta, que va tenir l'encert de contractar-lo, s'està convertint en el president del F.C. Barcelona, que ha tingut fins ara la trajectòria més brillant. L'equip ha guanyat els tres títols que tenia a l'abast en aquest primer semestre de l'any 2009 i aquest «**triplet del pitet**» com ja se l'anomena, serà seguit segurament d'altres trofeus en el segon semestre si continuen imperant, com sembla que ha d'ésser, els valors que han dut fins als èxits d'avui.

Pere Arnaus

